

FILM VAN DE WEEK

Documentaire ● KATANGA BUSINESS

★★★★★

■ Creuseurs of gravers schreeuwen hun woede uit, omdat de mijn waarin ze werkten is verkocht en ze door de overheid aan hun lot worden overgelaten.

■ Een van de hoofdfiguren in *Katanga Business* is de Belgische zakenman George Forrest of de peetvader van Katanga.

FOTO'S RV

Eldorado én gevaarlijke jungle

Met *Katanga Business* heeft de Belgische documentairemaker Thierry Michel een politieke thriller gemaakt waarin de realiteit de fictie overtreft. De basisgegevens voor deze documentaire zijn eenvoudig en juist daardoor zo onthutsend: een straatarm land waarvan de bodem vol erts zit, grootmachten die nog nooit zo hongersig zijn geweest naar grondstoffen en CEO's van multinationals die nieuwe winsten ruiken. Opvallend is dat alle hoofdrolspelers ten onder dreigen te gaan in dit eldorado van de 21ste eeuw.

DOOR KOEN VIDAL

De Congolese provincie Katanga is een van de grootste schatkamers ter wereld. Door het wanbeheer van wijlen president Mobutu en de oorlogen van de jaren negentig bleven de enorme reservoirs aan koper, kobalt en uranium zogoed als onaangevoerd. Grote mijnbouwbedrijven weigerden nog te investeren in het veel te onstabiele Zaïre/Congo. Veel mijnen werden lange tijd op artisanale wijze ontgonnen door zo'n 200.000 creuseurs of gravers, die elke dag hun leven waagden door af te dalen in zelfgegraven putten en schachten.

Maar in 2002 kwam er een einde aan de oorlog en vier jaar later werden in Congo verkiezingen gehouden, die in een groot deel van het land voor een zekere stabiliteit zorgden. Katanga lag klaar om op industriële wijze onontgonnen te worden en dat was goed nieuws voor China, India, Europa en de VS, die, hongersig naar grondstoffen, in een intense economische oorlog verwickeld raakten. Katanga werd een strijdtonel waar CEO's van multinationals, plundersaars, Congolese politici, Chinese staatsvertegenwoordigers en een massa creuseurs vechten

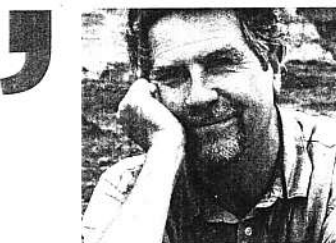
voor erts. Wie ooit in het Park Hotel van Lubumbashi passeerde, ziet dit volkje letterlijk krikkras door elkaar lopen. Tot en met de mannen met geldkoffertjes: dromend van snelle winsten maar ook bevreesd voor het ondoorgroendelijke kluwen van de corrupte Congolese administratie. Eldorado en tegelijk levensgevaarlijke jungle, dat is Katanga anno 2009.

De zakenman / scheidsrechter

Filmmaker Thierry Michel beseft dat de realiteit in Katanga sterker is dan de fictieve plot van om het even welke politieke thriller. De Belg uit Charleroi die met documentaires zoals *Mobutu, roi du Zaïre* (1999) en *Congo River* (2005) al enkele sterke producties over Congo heeft gemaakt, slaagde erin om het vertrouwen te winnen van alle Katangese hoofdrolspelers: de Belgische zakenman George Forrest, de creuseurs, de onderbetaalde arbeiders van de moderne fabrieken, de mysterieuze Chinese miljardenman Min en *last but not least* provinciegouverneur Moïse Katumbi. Die laatste zou je de hoofdrolspeler kunnen noemen van *Katanga Business*. Ten eerste omdat de man alle karakteristieken heeft van een acteur: flamboyant, *good looking*, stijlvol gekleed, sluw, grappig en bijzonder populair. Dat laatste heeft hij ondermeer te danken aan zijn voorzitterschap van TP Mazembe, de voetbalclub van Lubumbashi die in 2006 en 2007 nationaal kampioen werd. Maar Katumbi is ook een fascinerende figuur, omdat hij in Katanga een scheidsrechtersrol moet vervullen tussen grootmachten, multinationals, concurrerende politici en de Congolese bevolking. Dat Katumbi als zakenman / miljonaar eigenlijk bijzonder slecht geplaatst is om als onpartijdige rechter op te treden, maakt zijn rol nog intrigerender.

"De positie van Katumbi is verschrikkelijk moeilijk", zegt Thierry Michel daarover. "Hij zit tussen hamer en aambeel en moet

ervoor zorgen dat Katanga de overgang maakt van een artisanale naar een industriële, geglobaliseerde economie. We hebben het hier over een echte industriële omwenteling. Op lange termijn is dat een positieve ontwikkeling, maar op korte termijn zal dit voor een sociale tragedie zorgen. Tienduizenden creuseurs zullen van de

REGISSEUR THIERRY MICHEL:

Industriële omwenteling in Katanga leidt op korte termijn tot sociale tragedie

mijnsites verjaagd worden zonder dat de overheid hen ook maar enig sociaal vangnet of alternatief zal bieden. In die zin is Katumbi de juiste man op de juiste plaats. Hij heeft veel krediet bij de bevolking en is ongennaakbaar. Ik zie geen andere persoon die deze revolutie in goede banen kan leiden."

De peetvader van Katanga

Een andere hoofdfiguur in *Katanga Business* is de Belgische zakenman George Forrest; de vicekoning, de peetvader van

Katanga die jarenlang de belangrijkste industrieel was van het land maar de jongste jaren brokken van zijn imperium moest afstaan aan de Chinezen en andere machtige nieuwkomers. George Forrest overtreft in de film van Thierry Michel zijn eigen rol van de oude, diepgewortelde koloniaal die vecht voor zijn welstand en privileges. Michel weet dat treffend en grappig in beeld te brengen op de jaarlijkse jumping van Lubumbashi, een archaisch spektakel dat door en voor Forrest georganiseerd wordt en logischerwijze ook gewonnen wordt door Malta Forrest, zoon en opvolger van. "Zo snel zullen ze ons niet krijgen", horen we Malta zeggen op het moment dat vader Forrest hem de beker overhandigt.

Los van het feit dat Thierry Michel een indringend beeld geeft van een van de belangrijkste provincies ter wereld, maakt *Katanga Business* ook duidelijk welke rol onafhankelijke media kunnen vervullen in een land dat nog altijd aan de anarchie grenst. Michel heeft zaken gefilmd die zonder zijn moed en doorzettingsvermogen nooit naar boven waren gekomen: de tragische dood van een jonge creuseur, een bijzonder gewelddadige onderdrukking van een vreedzame staking, Chinese zaakvoerders die hun Congolese arbeiders uitbuiten. Minstens even onthutsend is de informatie over uraniumsmokkel die Michel aan het licht brengt. Die informatie heeft Michel verwerkt in een making-of, die morgen wordt uitgezonden op La Deux (RTBF).

Donderdag 2 april organiseren 11.11.11, Broederlijk Delen en Pax Christi een debat over vrede versus gerechtigheid in Centraal Afrika. De Marken, Brussel, 19.30 uur.

Regie Thierry Michel
Duur 120 minuten